

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

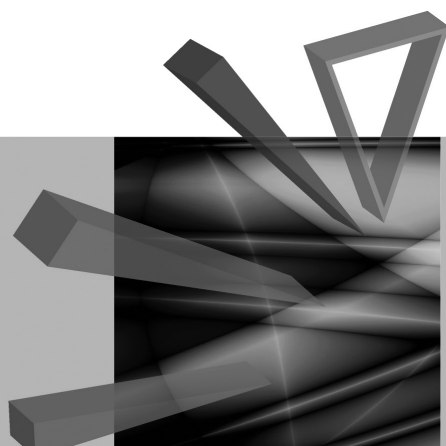
RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

315

Integracja i kryzysy na lokalnych i globalnych rynkach we współczesnym świecie

Tom 1

Redaktorzy naukowi

Jan Rymarczyk

Małgorzata Domiter

Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redakcja wydawnicza: Anna Grzybowska, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: K. Halina Kocur

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-400-4 (tom 1)

ISBN 978-83-7695-327-4 (całość)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk , Współpraca gospodarcza na pograniczu polsko-czeskim – aspekty przestrzenne i instytucjonalne.....	13
Marzena Adamczyk , Rola Rady Stabilności Finansowej w zapobieganiu kryzysom finansowym.....	24
Eric Ambukita , Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w województwie wielkopolskim	33
Anna Barwińska-Małajowicz , Absolwenci szkół wyższych w kontekście (nie)dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców. Analiza porównawcza na przykładzie wybranych regionów w Polsce i Niemczech	43
Zbigniew Bentyn , Kryzys polityczny i jego logistyczne konsekwencje dla międzynarodowej sieci dostaw	54
Zbigniew Binek , Minimalizacja kosztów wprowadzenia euro w Polsce – doświadczenia krajów wchodzących do Unii Europejskiej w 2004 roku oraz rozwiązania własne	64
Joanna Bogolębska , Doświadczenia gospodarki światowej ze stanami globalnych nierównowag płatniczych w kontekście ich kryzysogenności.....	74
Jarosław Brach , Pozycja polskich międzynarodowych drogowych przewoźników ładunków na europejskim rynku drogowego międzynarodowego transportu towarowego – przyczyny sukcesu	85
Magdalena Broszkiewicz , Kreowanie wartości dla akcjonariuszy jako instrument rozwoju i kształtowania atrakcyjności inwestycyjnej współczesnych rynków kapitałowych.....	105
Dominika Brzęczek-Nester , Pozycja konkurencyjna polskiego przetwórstwa przemysłowego w kontekście wyników handlu zagranicznego w latach 2006-2011	115
Katarzyna Brzozowska , Wpływ kryzysu finansowego na otoczenie regulacyjne biznesu we Włoszech	125
Katarzyna Bujan , <i>Cash pooling</i> jako instrument zarządzania płynnością finansową w transnarodowych korporacjach	135
Ignacy H. Chrzanowski , NAFTA jako alternatywna forma integracji gospodarczej. Z perspektywy krajów postkomunistycznych	144
Anna Chrzęściewska , Determinanty rozwoju bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Indiach.....	157
Anna Czech , Kryzysy energetyczne we współczesnym świecie	167
Wioletta Czemiel-Grzybowska , Źródła finansowania małych i średnich przedsiębiorstw w Europie w warunkach kryzysu	175

Katarzyna Czerewacz-Filipowicz , Polityka antykryzysowa Federacji Rosyjskiej na obszarze Euroazjatyckiej Wspólnoty Gospodarczej	184
Małgorzata Czermińska , Swobody rynku wewnętrznego oraz wspólna polityka konkurencji Unii Europejskiej a konkurencyjność przedsiębiorstw...	195
Małgorzata Domiter , Znaczenie globalnych reguł prowadzenia wymiany handlowej ze szczególnym uwzględnieniem KNU dla krajów rozwijających się	208
Jerzy Dudziński , Uwagi o działalności inwestorów finansowych na rynkach towarowych.....	223
Bartosz Fortuński , Czy energetyka światowa integruje się z założeniami polityki energetycznej Unii Europejskiej?.....	234
Elżbieta Golemska , Nowe metody zarządzania logistyką międzynarodową w procesie umiędzynarodawiania polskich przedsiębiorstw	244
Eugeniusz Gostomski , Proces tworzenia unii bankowej w krajach Eurolandu	256
Małgorzata Graćik-Zajackowski , <i>Fair trade</i> : szansa czy zagrożenie dla rozwoju krajów Południa?	267
Tomasz Gutowski , Bezpośrednie inwestycje zagraniczne jako główny sposób inwestowania korporacji transnarodowych w Polsce	277
Marcin Haberla, Sebastian Bobowski , Od uniwersytetu średniowiecznego do uniwersytetu trzeciej generacji	287
Rafał Hryniewiecki , Dyplomacja energetyczna – pomiędzy teorią a praktyką	298
Małgorzata Janicka , Liberalizacja przepływów kapitałowych wobec ewolucji międzynarodowego systemu walutowego	308
Anna H. Jankowiak , Japoński model komunikacji biznesowej a otwarcie japońskiej gospodarki na globalizację	319
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka , Zmiany na lokalnych rynkach pracy województwa podkarpackiego w aspekcie przeobrażeń trójsektorowej struktury zatrudnienia	327
Dorota Jarema , Odpowiedź ASEM na światowy kryzys finansowy	337
Bohdan Jeliński , Fundamentalne konsekwencje kryzysu gospodarki globalnej	346
Ewa Klima, Magdalena Rosińska-Bukowska , Kryzys finansowy 2008 – analiza percepcji kryzysu przez społeczeństwo europejskie	357
Barbara Klimas , Kryzys państwa opiekuńczego i trudności w ograniczaniu społecznych funkcji państwa	368
Artur Klimek , Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych z krajów wschodzących do Polski	378
Karolina Klupś , Przepływy bezpośrednich inwestycji zagranicznych na Ukrainie oraz ukraińskich inwestycji zagranicznych w latach 2004-2013	388
Agnieszka Kłysik-Uryszek , Wpływ kryzysu na aktywność międzynarodową przedsiębiorstw polskich	400
Agnieszka Konopelko , Polityka Unii Europejskiej wobec krajów regionu Kaukazu Południowego w kontekście globalnego kryzysu finansowego ..	410

Radosław Koszewski , Wykorzystanie zbiorów rozmytych w selekcji kandydatów do aliansu	421
Patrycja Krawczyk , Wpływ kryzysu rynków finansowych i bankowych w XXI wieku na ocenę ratingową wybranych państw	429
Anetta Kuna-Marszałek , Budowa powiązań nauki z biznesem – przegląd badań.....	439
Jarosław Kuśpit , Efekty ekonomiczne Europejskiej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej wobec państw Europy Wschodniej w okresie kryzysu gospodarczego	450
Aleksandra Kuźmińska-Haberla , Kraj pochodzenia produktu we współczesnej gospodarce.....	459
Małgorzata Stefania Lewandowska, Tomasz Gołębiowski , Innowacyjność a konkurencyjność międzynarodowa polskich przedsiębiorstw przemysłowych. Wyniki badań.....	469
Marek Maciejewski , Wiarygodność kredytowa państw w obliczu kryzysu finansów publicznych	480
Agnieszka Majka , Zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej powiatów województwa podkarpackiego.....	493
Dominika Malchar-Michalska , Międzynarodowy handel zbożem w krajach o niskim dochodzie i deficycie żywnościowym w obliczu światowego wzrostu cen żywności w latach 2006-2011	502
Arkadiusz Malkowski , Rola zarządzania strategicznego w budowaniu konkurencyjnego regionu transgranicznego na przykładzie Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013	513
Arkadiusz Malkowski, Agnieszka Malkowska , Creating a competitive region on the example of Pomerania Euroregion	523
Witold Małachowski , Polityka antykryzysowa Niemiec a integracja europejska	533
Jakub Marszałek , Emisja obligacji zamiennych w warunkach światowego kryzysu finansowego	545
Grzegorz Mazur , Nowy kształt powszechnego systemu preferencji celnych Unii Europejskiej	555
Lidia Mesjasz , Doświadczenia historyczne w zakresie niewypłacalności państw – wnioski dla współczesnej polityki gospodarczej.....	566
Joanna Michalczyk , Główne przesłanki bezpieczeństwa żywnościowego Polski i próba jego pomiaru.....	577
Wawrzyniec Michalczyk , Znaczenie wymiany wewnątrzgałęziowej w polskim handlu zagranicznym towarami rolno-spożywczymi	592
Bartosz Michalski , Zaawansowanie technologiczne polskiego eksportu w pierwszej dekadzie XXI wieku	607

Tomasz Michałowski , Kryzys zadłużeniowy w strefie euro a trwałość relacji kursowej euro/frank CFA.....	619
Ewa Mińska-Struzik , Bariery rozwoju eksportu w polskich przedsiębiorstwach wysokiej techniki – wyniki badań własnych	630

Summaries

Franciszek Adameczuk , Economic cooperation in Polish-Czech border – spatial and institutional aspects.....	23
Marzena Adamczyk , The role of Financial Stability Board in preventing financial crises	32
Eric Ambukita , Foreign direct investment in Wielkopolska Voivodeship	42
Anna Barwińska-Małajowicz , High schools graduates in the context of (not) adjusting of educational offer to the employer expectations. Comparative analysis on the example of chosen regions in Poland and Germany	53
Zbigniew Bentyn , The political crisis and its logistic implications for international supply network	63
Zbigniew Binek , Minimizing the costs of introduction of euro in Poland – experience of countries entering the European Union in 2004 and own solutions.....	72
Joanna Bogolebska , The experience of global economy with global imbalances as a crisis-breeding element.....	84
Jarosław Brach , The position of Polish international road freight carriers on the European market of international road freight hauling – reasons behind the success	104
Magdalena Broszkiewicz , Creating value for shareholders as an instrument of growth and development of the investment attractiveness of modern capital markets.....	114
Dominika Brzęczek-Nester , Competitive position of Polish manufacturing in the context of foreign trade performance in the period 2006-2011	124
Katarzyna Brzozowska , The impact of financial crisis on the regulation environment in Italy	134
Katarzyna Bujan , <i>Cash pooling</i> as a tool for liquidity management in transnational corporations	143
Ignacy H. Chrzanowski , NAFTA as an alternative form of economic integration. From the perspective of the post-communist countries.....	156
Anna Chrzęściewska , Determinants of foreign direct investment development in India.....	166
Anna Czech , Energy crises in contemporary world.....	174
Wioletta Czemiel-Grzybowska , Sources of financing small and medium enterprises in Europe during the crisis	183
Katarzyna Czerewacz-Filipowicz , Anti-crisis policy of the Russian Federation in the area of the Eurasian Economic Community	194

Małgorzata Czermińska , Freedom of the internal market and the common EU competition policy and competitiveness of companies.....	207
Małgorzata Domiter , The importance of global trading rules with special regard to the Most Favoured Nation clause for developing countries.....	222
Jerzy Dudziński , Remarks on financial investors' engagement on commodity markets.....	233
Bartosz Fortuński , Is the global energy integrates with EU energy policy objectives?	243
Elżbieta Golemska , New methods of logistics management in the internationalization of Polish firms.....	255
Eugeniusz Gostomski , The process of creating the banking union in the eurozone	266
Małgorzata Grącik-Zajaczkowski , Fair trade: an opportunity or a threat for the development of the South?	276
Tomasz Gutowski , Foreign direct investments as the main way of transnational corporations' investments in Poland.....	286
Marcin Haberla, Sebastian Bobowski , From the medieval university to the university of the third generation.....	297
Rafał Hryniewiecki , Energy diplomacy – theoretical framework and practical applications	307
Małgorzata Janicka , The liberalization of capital flows in the presence of the evolution of the international monetary system.....	318
Anna H. Jankowiak , Japanese business communication model and the opening of the Japanese economy to the process of globalization	327
Dorota Jankowska, Agnieszka Majka , Changes on the local labor markets of the Podkarpackie Voivodeship in terms of the transformation of the three-sector structure of employment.....	336
Dorota Jarema , ASEM response to the global financial crisis	345
Bohdan Jeliński , Main consequences of global economy crisis	356
Ewa Klima, Magdalena Rosińska-Bukowska , The crisis of 2008 – analysis of European society's perception of the phenomenon.....	367
Barbara Klimas , Crisis of the welfare state and difficulties in limiting the social functions of the state.....	377
Artur Klimek , Inflows of foreign direct investment from emerging economies to Poland.....	387
Karolina Klupś , Foreign direct investment in Ukraine and the Ukrainian foreign investment flows in the years 2004-2013	399
Agnieszka Kłysik-Uryszek , Impact of economic crisis on Polish outward FDI	409
Agnieszka Konopelko , The European Union policy towards the countries of the South Caucasus region in the context of the global financial crisis.....	420
Radosław Koszewski , The use of fuzzy sets in the selection of candidates to an alliance	428

Patrycja Krawczyk , Impact of the crisis on financial and banking markets in the 21 st century on the rating of selected countries.....	438
Anetta Kuna-Marszałek , Building cooperation between science and business – literature review	449
Jarosław Kuśpit , Economic effects of the European Neighborhood Policy of the European Union towards the countries of Eastern Europe during the economic crisis	458
Aleksandra Kuźmińska-Haberla , Country of origin of a product in the modern economy	468
Małgorzata Stefania Lewandowska, Tomasz Gołębiowski , Innovativeness and international competitiveness of Polish industry. Research outcomes	479
Marek Maciejewski , The reliability of the states in the face of public finance crisis	492
Agnieszka Majka , Diversification of investment attractiveness of counties in the Podkarpackie Voivodeship.....	501
Dominika Malchar-Michalska , International cereal trade in Low-Income Food-Deficit Countries in the context of the world food price surge 2006-2011 ..	512
Arkadiusz Malkowski , Strategic management in building the competitive region on the example of Cross-border Co-operation Operational Programme of the Republic of Poland and the Czech Republic 2007-2013....	522
Arkadiusz Malkowski, Agnieszka Malkowska , Budowa konkurencyjnego regionu na przykładzie Euroregionu Pomerania.....	532
Witold Malachowski , Anti-crisis policy of Germany and European integration	544
Jakub Marszałek , Convertible bonds issuance in the time of world financial crisis	554
Grzegorz Mazur , A new shape of the Generalised System of Preferences of the European Union	565
Lidia Mesjasz , State insolvency – historical experience and lessons for current economic policy.....	576
Joanna Michalczyk , Main determinants of Poland’s food security and an attempt of its measuring	591
Wawrzyniec Michalczyk , The importance of intra-industry exchange in Polish foreign trade in agri-food products	606
Bartosz Michalski , Technological advancement of Polish exports in the first decade of the 21 st century	618
Tomasz Michałowski , Debt crisis in the eurozone and the sustainability of the euro/CFA franc rate.....	629
Ewa Mińska-Struzik , Barriers for exporting activities in Polish high-tech enterprises – own study results	640

Franciszek Adamczuk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

WSPÓLPRACA GOSPODARCZA NA POGRANICZU POLSKO-CZESKIM – ASPEKTY PRZESTRZENNE I INSTYTUCJONALNE

Streszczenie: Artykuł dotyczy współpracy gospodarczej na obszarze pogranicza polsko-czeskiego. Autor przedstawia podstawy prawne tej współpracy oraz jej dotychczasowe efekty w 9 wybranych obszarach w latach 1991-2012, w szczególności podmiotów województwa dolnośląskiego i partnerów czeskich. W końcowej części zawarto ocenę dotychczasowych form tej współpracy oraz pewne rekomendacje na przyszłość.

Słowa kluczowe: pogranicze, współpraca gospodarcza, rozwój lokalny, integracja.

1. Wstęp

Celem artykułu jest ukazanie zakresu i efektów współpracy instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, instytucji otoczenia biznesu (IOB) oraz przedsiębiorstw na pograniczu polsko-czeskim, w szczególności z obszaru województwa dolnośląskiego. Ukazane zostaną najważniejsze efekty tej współpracy w dwóch aspektach: przestrzennym oraz instytucjonalnym wg 9 wybranych obszarów w latach 1991-2012.

Autor stara się udowodnić tezę, że obie grupy podmiotów, tj. samorząd, organizacje pozarządowe oraz IOB i przedsiębiorstwa, indywidualnie – a przede wszystkim, współpracując ze sobą, stymulują rozwój lokalny i regionalny, przyczyniając się do pogłębiania integracji w tej części Europy¹.

W części końcowej zawarto ocenę dotychczasowego zakresu i form współpracy województwa dolnośląskiego z partnerami czeskimi na pograniczu polsko-czeskim oraz pewne rekomendacje na przyszłość.

---

¹ Szerzej na ten temat m.in. w pracy: S. Korenik, A. Zakrzewska-Półtorak, *Teorie rozwoju regionalnego – ujęcie dynamiczne*, Wydawnictwo UE, Wrocław 2011, s. 13-54.

2. Wybrane problemy prawno-organizacyjne

Współpraca na obszarze pogranicza dwóch lub większej liczby państw jest zaliczana w regionalistyce i innych pokrewnych naukach do współpracy transgranicznej².

Współpraca transgraniczna jest traktowana przez UE³ jako jedna z form tzw. współpracy ponad granicami. We współpracy ponad granicami wyróżnia się:

- współpracę transgraniczną, rozumianą jako bezpośrednią, sąsiedzką współpracę władz regionalnych i lokalnych wzdłuż granicy we wszystkich dziedzinach życia przy udziale wszystkich zainteresowanych podmiotów; jest ona zorganizowana w związku z dłuższą tradycją współpracy;
- współpracę międzyregionalną – jest to współpraca pomiędzy władzami regionalnymi i lokalnymi, przeważnie w poszczególnych sektorach, przy udziale wybranych podmiotów; organizacja nie występuje z powodu braku odpowiednio długiej tradycji;
- współpracę transnarodową (niekiedy nazywaną współpracą transnarodową, a nawet międzynarodową), pomiędzy państwami, ew. przy udziale regionów; organizacja w tej formie z reguły dopiero powstaje.

Pogranicze lub obszar przygraniczny, niekiedy nazywany ponadgranicznym lub nadgranicznym, traktowane są jako przestrzeń na styku dwóch lub większej liczby krajów, charakteryzujących się pewnymi wspólnymi cechami. Istnieje wiele definicji tego pojęcia, jednak różnice nie są istotne dla niniejszych rozważań, nie będą więc przedstawiane⁴.

W Europie w regionach przygranicznych powstały masowo porozumienia komunalne – tzw. euroregiony⁵. Są one jedną z form tej współpracy transgranicznej, która ma charakter sformalizowany (statut, umowy o współpracy, kolegialne podejmowanie decyzji, sekretariaty)⁶. Wydaje się, że forma ta ma najdynamiczniejszy okres rozwoju za sobą, także dlatego, że euroregiony nie posiadają osobowości prawnej i nie mogą np. aplikować o unijne środki finansowe na rozwój. Między innymi dlatego Unia Europejska podjęła decyzję o wspieraniu nowych podmiotów w ramach unijnej przestrzeni gospodarczej, mających już osobowość prawną, tzw.

---

² Zob.: P. Solarz, *Współpraca transgraniczna jako czynnik procesu integracji europejskiej*, Vizja Press&IT, Warszawa 2009, s. 53-92.

³ Zob.: *Praktyczny podręcznik współpracy transgranicznej*, wyd. 3, KE-AGEG, Gronau 2000, s.12 i nast., oraz P. Solarz, wyd. cyt. s. 22-29.

⁴ S. Korenik, A. Zakrzewska-Półtorak, wyd. cyt., s 16-23.

⁵ F. Adamczuk, *Nowa strategia rozwoju Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*, [w:] *Polityka ekonomiczna*, red. J. Sokołowski, M. Sosnowski, A. Żabiński, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 246, UE, Wrocław 2012, s. 13-24.

⁶ Termin euroregion nie jest terminem oficjalnym – w przeciwieństwie do pojęcia współpraca transgraniczna, stosowanym w dokumentach Rady Europy czy Wspólnot Europejskich. Jest to określenie potoczne, aczkolwiek ugruntowane w literaturze przedmiotu.

EGTC – European Grouping of Territorial Cooperation (Europejskich Ugrupowań Współpracy Terytorialnej – EUWT)⁷.

Najbardziej znaną instytucją europejską, formalnie nazywaną niekiedy organizacją pozatraktatową⁸, która od lat wspiera inicjatywy współpracy transgranicznej i pomaga konkretnym euroregionom i innym formom współpracy transgranicznej, jest Stowarzyszenie Europejskich Regionów Granicznych (SERG) z siedzibą w Gronau⁹.

Pierwszym euroregionem utworzonym w Europie jest Euroregion EUREGIO, który powstał w roku 1958 na pograniczu niemiecko-holenderskim, od którego nazwy pochodzi ta struktura współpracy transgranicznej (ponadgranicznej, przygranicznej) w Europie. Obecnie funkcjonuje ponad 100 tego typu i podobnych struktur. Na granicach polskich obecnie funkcjonuje 17 euroregionów¹⁰, w tym z udziałem strony czeskiej jest ich 5. Na styku pogranicza zachodniego i południowego funkcjonuje Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, a następnie: Glacensis, Pradziad, Śląsk Cieszyński i Silesia (polsko-czesko-słowacki).

3. Pogranicze polsko-czeskie – aspekty przestrzenne i jego charakterystyka

Historycy zajmujący się stosunkami polsko-czeskimi przypominają, że na przestrzeni wieków były one zmienne: poprawne i bardzo napięte. Rzadziej przypomina się o tym, że po II wojnie światowej władze Czechosłowacji zgłosiły żądania terytorialne wobec ziem polskich. Dopiero w roku 1958 podpisano odpowiedni traktat graniczny pomiędzy oboma państwami. Relacje polsko-czeskie na pograniczu w latach 70. i 80. XX wieku określić można jako poprawne. Czechosłowacja z uwagą i niezadowolaniem patrzyła na przemiany w Polsce. Ostatecznie przemiany polityczne zaszły także w tym kraju w wyniku tzw. aksamitnej rewolucji. Zmiany polityczne zostały zakończone w końcu 1992 roku powstaniem (od 1 stycznia 1993 roku) dwóch państw: Republiki Czeskiej i Słowacji.

Pogranicze polsko-czeskie rozumiane jest jako obszar, gdzie stykają się jednostki na poziomie NUTS 2 i NUTS 3¹¹, tj. województwa i podregiony (czes. *kraje*).

---

⁷ J. Ładysz, *Polityka strukturalna Polski w warunkach integracji europejskiej*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2007, *passim*.

⁸ Zob. I. Pietrzyk, *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, PWN, Warszawa 2000, s. 276.

⁹ Powszechnie używa się skrótu niemieckiego AGEG (Arbeitsgemeinschaft Europäischer Grenzregionen) lub rzadziej francuskiego ARFE (Association des Régions Frontalières Européennes) lub angielskiego AEBR (Association of European Border Regions).

¹⁰ Niektóre źródła podają Euroregion Dobrowa powołany 25 stycznia 2001 roku na pograniczu polsko-czeskim, który formalnie nie funkcjonuje.

¹¹ Klasyfikacja NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics) to wprowadzona 26 maja 2003 roku przez Parlament Europejski i Radę Europy ogólna klasyfikacja jednostek terytorialnych dla statystyki. Klasyfikacja NUTS dzieli przestrzeń gospodarczą UE na jednostki terytorialne różnych szczebli, nadając im specyficzne kody literowe i cyfrowe.

Taką interpretację prezentują m.in. urzędy statystyczne obu krajów, tj. GUS i CSU. Po stronie polskiej do obszaru pogranicza polsko-czeskiego wchodzi trzy województwa (NUTS 2): dolnośląskie, opolskie, śląskie, w tym 6 podregionów NUTS 3 i 16 powiatów (NUTS 4). Granica polsko-czeska ma aż 796 km, co stanowi 22,7% całkowitej granicy państwowej RP; jest to najdłuższa granica państwowa RP. Po stronie Czech do pogranicza czesko-polskiego wchodzi 13 powiatów – NUTS 4 (czes. *okresów*) z 5 województw (krajów – NUTS 3): libereckie, královohradeckie, pardubickie, olomunieckie i morawsko-śląskie. Na obszarze pogranicza polsko-czeskiego (ok. 47 tys. km²) zamieszkuje ponad 7 mln mieszkańców, z czego po stronie czeskiej ponad 3,3 mln (ok. 1/3 mieszkańców Republiki Czeskiej) i ok. 3,7 mln po stronie polskiej (9,9% mieszkańców Polski).

Układ przestrzenny badanego obszaru zawarty jest na mapie na rys. 1.

Pogranicze polsko-czeskie

Rys. 1. Pogranicze polsko-czeskie

Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu.

Należy pamiętać, że obszar pogranicza inaczej wyznaczają planiści przestrzenni, co znalazło wyraz m.in. w opracowywanych koncepcjach rozwoju tego obszaru. Jeszcze inny układ przestrzenny pogranicza polsko-czeskiego zawiera *Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013*. To zróżnicowane spojrzenie na pogranicze polsko-czeskie budzi szereg nieporozumień i kontrowersji po obu stronach granicy, utrudnia także badanie tej problematyki.

4. Geneza współpracy badanych podmiotów i najważniejsze jej efekty

Współpraca samorządów i instytucji otoczenia biznesu oraz podmiotów gospodarczych ma swoją interesującą genezę. Pierwsze oznaki tej współpracy pojawiły się natychmiast po zmianach ustrojowych w Polsce w 1990 roku i zmianach demokratycznych w ówczesnej Czechosłowacji. W okresie tzw. realnego socjalizmu miała miejsce w ograniczonym zakresie współpraca na obszarze pogranicza polsko-czechosłowackiego, obciążona politycznie i ideologicznie.

Zmiany w podziale administracyjnym w Polsce i Czechach w latach 90. XX wieku miały istotne znaczenie we współpracy przygranicznej, przede wszystkim samorządów lokalnych, w mniejszym zakresie IOB i przedsiębiorstw. Gminy i miasta w obszarze przygranicznym wywierały stosunkowo silny wpływ na swoje władze centralne, aby doszło do podpisania umów międzypaństwowych odnośnie do współpracy i otwierających drzwi do współpracy bezpośredniej podmiotów będących na pograniczu polsko-czeskim.

Stosunki międzypaństwowe pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a ówczesną Czechosłowacją zostały formalnie unormowane w nowych warunkach geopolitycznych *Układem o dobrym sąsiedztwie i przyjacielskiej współpracy z 6 października 1991 roku*. Protokół o sukcesji umów dwustronnych i przeglądzie systemu traktatowego między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czeską podpisano 9 marca 1996 roku¹². W tym okresie pojawiła się na pograniczu polsko-czeskim cała grupa umów (ok. 30) o współpracy bilateralnej miast i gmin.

Najważniejszymi dokumentami współpracy międzyregionalnej na szczeblu województwa dolnośląskiego są następujące umowy¹³:

- Porozumienie z Krajem Libereckim o współpracy międzyregionalnej i wymianie doświadczeń z 5 lutego 2003,
- Porozumienie o współpracy z Krajem Kralowohradeckim z 15 października 2003,
- Porozumienie o współpracy z Krajem Pardubickim z 22 kwietnia 2003,
- Deklaracja o współpracy z województwem ołomuńskim z 26 września 2001.

Obecnie trudno jest określić precyzyjnie, ile umów dwu- i wielostronnych podpisały gminy, powiaty i konkretne instytucje polskie – w tym dolnośląskie, na pograniczu polsko-czeskim ze swoimi partnerami czeskimi. Jest ich kilkadziesiąt, z czego przeważająca część jest realizowana co najmniej zadowalająco, co najlepiej widać w

---

¹² Jedną z najważniejszych imprez o charakterze transgranicznym na obszarze pogranicza polsko-czeskiego, do której często się wraca, było w tym okresie seminarium pod auspicjami Rady Europy, organizowane w marcu 1998 r. w Kudowie-Zdrój i Rychnowie, pt. Współpraca transgraniczna Polska-Czechy.

¹³ Dokumenty te nawiązują do Porozumienia pomiędzy Rządem Rzeczpospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy transgranicznej, podpisanego w Warszawie 8 września 1994 roku.

realizacji projektów finansowanych z UE i ich prezentacji w środkach masowego przekazu i licznych publikacjach. Niestety część z nich (szacuje się, że kilka promili) nie jest w pełni realizowana¹⁴.

5. Wybrane przykłady współpracy polsko-czeskiej na obszarze pogranicza

Wymiana handlowa i inne formy współpracy okołobiznesowej. Jeśli chodzi o korzyści ekonomiczne dla podmiotów gospodarczych, to są one konkretne i widoczne we wzroście obrotów handlowych pomiędzy polskimi i czeskimi podmiotami gospodarczymi¹⁵. Oba kraje, Polska i Czechy, dziś posiadają dobre relacje gospodarcze. Polska dla Czech jest trzecim partnerem (ok. 6,5%) pod względem importu po Niemczech i Chinach, a Czechy w polskim eksporcie zajmują 4 miejsce (ok. 6%), po Niemczech, Francji i Wielkiej Brytanii¹⁶. Sukcesywnie ma miejsce wzrost handlu i inwestycji.

Średnie roczne tempo wzrostu handlu pomiędzy przygranicznymi podmiotami gospodarczymi dla okresu 2004-2011 wyniosło ponad 15%. Prym wiodą tu wielkopowierzchniowe sieci handlowe. Czeskie firmy transportowe są znaczącym przewoźnikiem w skali europejskiej, wykorzystywanym także przez podmioty polskie. Podobnie polskie firmy w Czechach ofensywnie promują swoje wyroby (np. meble, elektrotechnika czy chemia gospodarcza).

Kolejny obszar korzyści pojawia się dla obywateli RP przy zakupie niektórych usług, np. wycieczek zagranicznych, w czeskich biurach turystycznych czy biletów samolotowych z Pragi do innych części Europy, a nawet USA. Bliskość Pragi na obszarze pogranicza sprzyja takim praktykom, a dostępność komunikacyjna stolicy Czech i tzw. skomunikowanie się z innymi częściami Europy i świata są bardzo dobre.

Kolejny obszar współpracy to rynek pracy. Chodzi o podejmowanie pracy w Republice Czeskiej przez Polaków. Szacuje się, że jest to ok. 50 tys. osób. Partnerami współpracy na pograniczu polsko-czeskim są rejonowe urzędy pracy z graniczących województw. Prowadzone są akcje informacyjne o możliwościach podjęcia pracy, np. w czeskim przemyśle samochodowym, oraz formalny nabór pracowników. Najnowszym osiągnięciem z roku 2013 jest wspólne rozwiązywanie problemów bezrobocia na obszarze pogranicza w niektórych gminach i powiatach polskich

---

¹⁴ Zob.: *Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013. Projekty realizowane przez dolnośląskich partnerów*, Urząd MWD, Wrocław 2012, gdzie są zawarte szczegóły dotyczące poziomu i struktury wydatków.

¹⁵ Analiza dokonań nie będzie przedstawiana wg celów, strategii i tzw. osi priorytetowych Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013, lecz wg wybranych 9 obszarów aktywności w latach 1991-2012.

¹⁶ Szerzej na ten temat: *Republika Czeska. Przewodnik po rynku*, Ambasada RP w Pradze, Praga, grudzień 2011, s. 27-37.

i czeskich. W tej kwestii mamy do czynienia ze współpracą także z innymi organizacjami okołobiznesowymi.

Symbolem współpracy podmiotów gospodarczych w regionie pogranicza polsko-czeskiego jest Polsko-Czeska Izba Przemysłowo Handlowa z siedzibą w Świdnicy. Instytucja ta jest unikatem w skali europejskiej. Powstała w kwietniu 1999 roku. Jest organizacją samorządu gospodarczego, zrzeszającą na zasadzie dobrowolności kilkudziesiąt czeskich i polskich przedsiębiorców zainteresowanych rozwojem współpracy gospodarczej. Działa bardzo sprawnie i przynosi dwustronne korzyści polskim i czeskim podmiotom zagranicznym oraz przedstawicielom firm zagranicznych zainteresowanym pograniczem polsko-czeskim jako rynkiem zbytu dla swoich towarów lub miejscem inwestycji. Organizuje także targi i wystawy towarów.

Przykładem wręcz modelowej współpracy polsko-czeskiej na obszarze pogranicza są dwie instytucje IOB: Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Jeleniej Górze i OHK w Jabloncu (OHKJ).

Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego (KARR) SA jest organizacją pozarządową na szczeblu lokalnym – typową IOB, powstałą 7 czerwca 1993 roku. Głównym udziałowcem (95,56%) jest Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

Misją KARR SA jest podejmowanie działań wspierających rozwój gospodarczy regionu oraz partnerskie wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez świadczenie usług w następujących obszarach: usługi szkoleniowe, usługi informacyjne, usługi finansowe.

Współdziałanie z partnerami na obszarze przygranicznym, w tym w Republice Czeskiej, jest zadaniem podstawowym. Dla podkreślenia szczególnego miejsca partnera czeskiego utworzono w siedzibie KARR SA we wrześniu 2005 roku Punkt Kontaktowy Polsko-Czeskiej Współpracy Gospodarczej (PKPCzWG). Projekt ten jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu INTERREG IIIA Czechy-Polska. W ramach projektu utworzono adresową i produktową bazę danych firm, która została udostępniona w Internecie. Opracowana strona internetowa jest administrowana przez Punkt Kontaktowy. Partnerem jest PIG w Jabloncu, w którym działa lustrzany Punkt Kontaktowy Czesko-Polskiej Współpracy Gospodarczej (PKCzPWG). Obecnie KARR prowadzi kilka projektów z partnerami w Republice Czeskiej, m.in. w ramach wspomnianego Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013.

Okresni Gospodárska Komora v Jablonci nad Nysou (OHKJ), tj. Powiatowa Izba Gospodarcza (PIG) w Jabloncu nad Nysą – powstała w 1992 roku i od początku postawiła sobie za cel m.in. realizację przedsięwzięć transgranicznych. W pierwszym okresie funkcjonowania nie było to łatwe, ale w kolejnych latach wzrastała liczba inicjatyw transgranicznych przede wszystkim z partnerami niemieckimi, a następnie także z partnerami polskimi.

Współpraca obu badanych instytucji, tj. KARR SA i PIG, zaczęła się w latach 90. poprzedniego wieku, kiedy to dochodziło do pierwszych spotkań informacyjnych przedstawicieli obu instytucji, przede wszystkim na szczeblu euroregionalnym¹⁷. W kolejnych latach rozszerzał się zakres tego współdziałania i doszło do przygotowania pierwszych wniosków o dofinansowanie ze środków UE wspólnych przedsięwzięć. Od 20 lat KARR organizuje w Jeleniej Górze, w różnej postaci formalnej, polsko-czesko-niemieckie Forum Współpracy i giełdę kooperacji firm.

Przykładem współpracy samorządów lokalnych na pograniczu polsko-czeskim¹⁸ jest tzw. mały trójkąt: Bogatynia (PL), Zittau (D) oraz Hradec n. Nisou. Formalnie występuje jako Związek Miast „Mały trójkąt”. Pierwsze posiedzenie wspólnej rady miast miało miejsce w listopadzie 2001 roku. Związek założono w celu wspólnego planowania, rozwoju i współpracy miast, stowarzyszeń, szkół i mieszkańców rejonu tzw. trójstyku. Obecnie do głównych celów należy dokończenie połączenia drogowego polskiej, czeskiej i niemieckiej sieci drogowej przez polskie terytorium oraz przez graniczną rzekę Nysę.

Kolejnym obszarem współpracy na pograniczu polsko-czeskim jest płaszczyzna społeczna. Jej symbolem są organizowane od września 1990 roku Dni Kultury Chrześcijańskiej¹⁹. Jest to przedsięwzięcie absolutnie unikatowe w skali europejskiej. Poprzedzały je organizowane jeszcze w poprzednich warunkach ustrojowych w latach 1982-1989 Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej. Współcześnie Dni Kultury Chrześcijańskiej to rokroczna impreza na obszarze pogranicza o niespotykanym wydzwiku społecznym i kulturowo-religijnym. Nawiązuje do wielowiekowych więzi pomiędzy społecznościami lokalnymi i chrześcijańskich korzeni²⁰. Goszczenie w swoich domach mieszkańców z drugiej strony granicy, współpraca szkół, klubów sportowych, bibliotekarzy, lekarzy i nauczycieli oraz osób duchownych jest symbolem tych relacji. Celem organizatorów jest przybliżanie kultury narodów, rozwój, i zacieśnianie kontaktów społeczności przygranicznych. Organizowane wystawy i prezentacje, m.in. w Warszawie, Pradze, Katowicach i Wrocławiu, pozwalały popularyzować ducha i efekty współpracy. Namacalnym dowodem tej współpracy było powołanie 5 grudnia 1996 roku Euroregionu Glacensis²¹. Dziś aktywność społeczna i lokalnych instytucji jest bardzo widoczna, m.in. w zakresie powołania na pograniczu polsko-czeskim Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT).

Kolejna omawiana kwestia to współpraca polsko-czeska w zakresie nauki. Uniwersytety czeskie, m.in. Uniwersytet Techniczny w Libercu czy Uniwersytet w Hra-

¹⁷ Chodzi tu o trójstronną grupę roboczą ERN – Gospodarka.

¹⁸ Formalnie bierze w tym porozumieniu także strona saksońska, a konkretnie miasto Żytawa (niem. Zittau).

¹⁹ Patrz: J. Golać, *Od Dni Kultury Chrześcijańskiej do Euroregionu Glacensis*, [w:] *Problemy społeczno-gospodarcze na pograniczach*, red. Z. Kurcz, J. Tutaj, WWSZiP, Wałbrzych 2001, s. 50-65.

²⁰ Szerzej na ten temat: S.R. Czarnecki, *Polsko-Czeskie Dni Kultury Chrześcijańskiej jako pomysł na Mitteleuropę*, praca doktorska, Uniwersytet Wrocławski 1996.

²¹ Nazwa nawiązuje do łacińskiej nazwy Ziemi Kłodzkiej.

dec Králové, współpracują z uniwersytetami dolnośląskimi (m.in. z Uniwersytetem Ekonomicznym we Wrocławiu, Politechniką Wrocławską, Uniwersytetem Wrocławskim czy Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu). Współpraca dotyczy innowacji, transferu technologii, nowych materiałów do produkcji czy tzw. ekologicznej żywności. Unikatową instytucją i platformą współpracy środowiska naukowego na obszarze pogranicza polsko-czeskiego (grupuje 6 uczelni z 3 krajów) jest funkcjonowanie od 1991 roku Akademickiego Centrum Koordynacyjnego w Euroregionie Nysa z siedzibą w Libercu na tamtejszym Uniwersytecie Technicznym²². Instytucja znana bardziej jako ACC (Academic Coordination Centre) jest bardzo aktywnym uczestnikiem relacji polsko-czeskich, wydaje wspólne prace naukowe (ACC Journal), współorganizuje międzynarodowe konferencje i sympozja. Przykładem może tu być organizowana w Jeleniej Górze konferencja „Młodzi naukowcy” dla studentów i doktorantów m.in. z Polski i Czech. Przykładem spoza ERN jest konferencja naukowa w Hradec Králové, w ramach imprezy określanej jako *Hradecké ekonomické dny* (Dni Gospodarcze).

Współpraca w dziedzinie statystyki regionalnej jest także widocznym obszarem współpracy na pograniczu polsko-czeskim. Statystyka krajowa niestety nie umożliwia ukazania konkretnych korzyści, jakie odnoszą społeczności lokalne z tytułu zamieszkiwania i współpracy na obszarze pogranicza. Na obszarze pogranicza polsko-czeskiego ma miejsce współpraca Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) w Warszawie – w postaci Urzędu Statystycznego (US) we Wrocławiu, z Českým statistickým úřadem w Pradze (Czeskim Urzędem Statystycznym) i jego przedstawicielstwami w Libercu, Hradec Kralowe, Ołomuńcu czy innych miastach. Ukazują się regularnie od kilku lat wspólne publikacje, niekiedy wręcz unikatowe w skali europejskiej.

Planowanie przestrzenne na obszarze pogranicza polsko-czeskiego. Planiści przestrzenni od początku współpracy byli grupą ogromnie konstruktywną nie tylko w inicjowaniu nowych form współpracy na pograniczu polsko-czeskim, lecz także w analizie możliwości jego dalszego rozwoju. Specjaliści z dwóch stron uczestniczyli i nadal uczestniczą w budowie pewnej koncepcji, nazywanej niekiedy *Koncepcją przestrzennego zagospodarowania pogranicza polsko-czeskiego*. Prace trwają od kilku lat i nie posuwają się ostatnio zbyt szybko²³. Bierze się to ze złożoności problematyki, ale i z trudności w hierarchizacji priorytetów rozwojowych dla danych ob-

²² W inicjatywie tej udział biorą także partnerzy z Saksonii.

²³ Obecnie obowiązująca koncepcja rozwoju pogranicza polsko-czeskiego, nazwana „Studium zagospodarowania przestrzennego pogranicza polsko-czeskiego. Synteza dokumentów krajowych”, powstała w czerwcu 2006 r., przygotowana przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu oraz Atelier T – plan, spol. s.r.o., Praha na zamówienie Ministerstwa Budownictwa RP i Ministerstwo pro místní rozvoj česke republiky. Studium to powielił liczne słabości poprzednich koncepcji i nie zyskało wysokiej oceny samorządów lokalnych na obszarze pogranicza. Zlecenie tego dokumentu przez Ministerstwo Budownictwa RP, a nie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, jest dość kuriozalne. Do obszaru pogranicza polsko-czeskiego strona polska zaliczyła m.in. 2 powiaty województwa lubuskiego z obszaru pogranicza polsko-niemieckiego, co wzbudzało w Czechach szereg pytań formalnych.

szarów. W tej kwestii są sprzeczności interesów, które trzeba przełamywać w toku bardzo czasochłonnych negocjacji. Wola kompromisu nie zawsze występuje, i to po obu stronach, niekiedy potrzeba tylko czasu i dobrej woli, by problemy konfliktowe rozwiązać. Sprzyja temu procesowi mechanizm wsparcia finansowego dla rozwiązywania problemów przygranicznych, gdzie zgoda i kompromis są warunkiem wstępnym przy ubieganiu się o środki UE. Ten fakt przemawia do obu stron bardzo skutecznie²⁴.

Przykładem takiej inicjatywy na pograniczu polsko-czeskim jest przygotowywanie na tym obszarze nowego w strukturach UE podmiotu pod nazwą Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT). Podmiot ten ma mieć osobowość prawną i być partnerem dla UE m.in. w przyznawaniu środków na rozwój regionalny. Pierwsze doświadczenia w UE z tworzeniem EUWT są niezwykle obiecujące²⁵. Władze lokalne polskie i czeskie podpisały odpowiedni dokument w tej kwestii 5 października 2011 roku w Jeleniej Górze. Jest to pierwszy krok do zdefiniowania misji i celów tworzonego EUWT, podstaw do statutu, przygotowania całej oprawy formalnej. Obecnie trwają prace nad konkretyzacją tej koncepcji. Rezultaty tych prac zostaną ogłoszone w 2013 roku.

Można postawić tezę, że korzystne zmiany na pograniczu polsko-czeskim zachodzą nie tylko w wyniku porozumień międzypaństwowych, ale przede wszystkim w wyniku pogłębiającej się współpracy samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych oraz IOB i przedsiębiorstw.

6. Wnioski końcowe

Z przeprowadzonej analizy oraz analizy innych nie zaprezentowanych materiałów można sformułować następujące wnioski:

1. Transgraniczna współpraca samorządów, IOB i przedsiębiorstw sprzyja rozwojowi społeczno-gospodarczemu na obszarze pogranicza polsko-czeskiego. Realizacja lokalnych i regionalnych strategii rozwoju oraz aktywizacja społeczności lokalnej podnoszą poziom życia mieszkańców.

2. Najważniejsze znaczenie we współpracy na pograniczu polsko-czeskim mają samorządy lokalne. Struktury komunalne, np. tworzące euroregiony, są naturalnym rzecznikiem i narzędziem poszerzania tej współpracy.

3. Współpraca IOB, takich jak KARR SA i OHKJ, systematycznie się rozwija, przynosząc obu stronom widoczne korzyści ekonomiczne i społeczne. Świadczą o tym zarówno dynamika więzi pomiędzy tymi instytucjami, jak i liczba i zakres realizowanych wspólnie przedsięwzięć.

---

²⁴ *Trójkąt pogranicza niemiecko-polsko-czeskiego. Aspekty demograficzne, środowiskowe i przestrzenne*, red. I. Roch i K. Kobielska, Leibniz-Institut für ökologische Raumentwicklung i Dolnośląskie Centrum Rozwoju Lokalnego, Dresden-Wrocław 2010, s. 7-22.

²⁵ Pierwszym EUWT jest tego typu jednostka, powstała 21 stycznia 2008 roku na pograniczu belgijsko-francuskim, pod nazwą Eurométropole Lille-Kortrijk-Tournai. Obecnie w Europie jest ich ponad 30 i ciągle powstają nowe.

4. Nowym etapem współpracy na pograniczu polsko-czeskim będzie utworzenie EUWT, być może z innymi partnerami.

Podsumowując, pogranicze polsko-czeskie jest dobrym przykładem współpracy transgranicznej w ramach europejskiej przestrzeni gospodarczej; posiadając ogromny potencjał rozwojowy, służy współpracy międzynarodowej i integracji europejskiej.

Literatura

- Adamczuk F., *Nowa strategia rozwoju Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa*, [w:] *Polityka ekonomiczna*, red. J. Sokołowski, M. Sosnowski, A. Żabiński, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 246, UE, Wrocław 2012.
- Golak J., *Od Dni Kultury Chrześcijańskiej do Euroregionu Glacensis*, [w:] *Problemy społeczno-gospodarcze na pograniczach*, red. Z. Kurcz, J. Tutaj, WWSZiP, Wałbrzych 2001.
- Korenik S., Zakrzewska-Półtorak A., *Teorie rozwoju regionalnego – ujęcie dynamiczne*, Wydawnictwo UE, Wrocław 2011.
- Ładysz J., *Polityka strukturalna Polski w warunkach integracji europejskiej*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2007.
- Pietrzyk I., *Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich*, PWN, Warszawa 2000.
- Praktyczny podręcznik współpracy transgranicznej*, wyd. 3, KE-AGEG, Gronau 2000.
- Republika Czeska. Przewodnik po rynku*, Ambasada RP w Pradze, Praga, grudzień 2011.
- Róg J., *Relacje społeczno-ekonomiczne na pograniczu polsko-czeskim*, Seria: Studia i Monografie nr 290, Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2001.
- Solarz P., *Współpraca transgraniczna jako czynnik procesu integracji europejskiej*, Wizja Press7IT, Warszawa 2009.
- Strefa pogranicza Polska-Czechy. Procesy transformacji i rozwoju*, red. K. Heffner, W. Drobek, PIN Instytut Śląski w Opolu, Opole 1996.
- Trójkąt pogranicza niemiecko-polsko-czeskiego. Aspekty demograficzne, środowiskowe i przestrzenne*, red. I. Roch, K. Kobielska, Leibniz-Institut für ökologische Raumentwicklung, Dolnośląskie Centrum Rozwoju Lokalnego, Dresden-Wrocław 2010.

ECONOMIC COOPERATION IN POLISH-CZECH BORDER – SPATIAL AND INSTITUTIONAL ASPECTS

Summary: This article applies to the economic cooperation in the area of Polish-Czech border. The author presents the legal basis of this cooperation and the results achieved so far in the selected areas, in particular the main enterprises from Lower Silesia and their Czech partners. The final part contains an assessment of the existing forms of cooperation as well as some recommendations for the future.

Keywords: border, economic cooperation, local development, integration.